

ညီနီတိုက်နဲ့ကျတဖန်လတ်ဟယ်ဖိသပ်လတ်ဟ်ခိဖိုတိုက်ဆိကုအယိ

တဘျီတခိနဲ့န့တိုက်ကိတိုက်ခဲလကသ့ညါဆကတိုက်လကဟယ်ဖိသပ်လတ်ဟ်ခိဖိုတိုက်ဆိကုအယိန့လီလီ.လလင်အံးန့တိုက်ခဲညီနီတိုက်နဲ့ကျတနီဖ်သိးကမၤစၢန့လတ်မၤတိုက်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ယးဒီးမ့န့ကဆုန့ဖိဆူကိမ့တမ့န့တဆုအိဆူကိအဂီၢ်န့လီ.တလိၣ်မၤယံာ်မၤနီၣ်န့သးလၢနကဆဲးကျိးကိပျၢက့ၢ်ပျၢဆါမ့တမ့န့ဆူၣ်ပျၢအိၣ်ဒီးကံာ်စိလၢအဆိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပျၢယုာ်ဒီးတၢ်သံက့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်တဂ့ၢ်.လတ်ဟယ်ဖိသပ်ဆိကုလတ်ဟ်အဂီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဝဲသၢထံၣ်န့လီ-

- ဖိသပ်အံးဆိကုဒိၣ်မးလၢကဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဖဲကိတိုက်သိၣ်လိကတိုက်တသ့(ဒ်အမ့ၢ်-တၢ်ဘျးသးဒိၣ်မး, သူၣ်ကိာ်သးဂီၢ်တၢ်,ဟီၣ်တပတုာ်,မ့တမ့ၢ်လၢဖိသပ်ဒိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်အိၣ်ဆူၣ်လၢအသးစၢဆၢဒီးကမၤလိတၢ်အဂီၢ်)န့လီ.
- ဖိသပ်အံးလိၣ်ဘၣ်တၢ်က့ၢ်ထွဲအါန့ၣ်သရၣ်,မုာ်ဒီးပျၢမၤတၢ်ဖိဟ့ၣ်အိၣ်သ့တဖၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၢ်ထွဲဖိသပ်အဂၤအခါန့လီ.
- တၢ်ဆိကုအံးအိၣ်လတ်က့ၢ်ရဲၣ်အပူၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အိၣ်လၢကအိၣ်လတ်ဟ်န့လီ.

တၢ်ပနီၣ်တဖၣ်	ဖိသပ်ကဘၣ်အိၣ်လတ်ဟ်ခါ?
ဟၢဖလူ တလိၣ်လီၤ,ပတုာ်တန့ၢ်,မ့တမ့ၢ်အုၣ်ပြီလၢတမ့ၢ်ဖိသပ်အုၣ်ဆါညီနီလၢအတကဲထီၣ်သးခိဖိုတိုက်ဆိမ့တမ့ၢ်ကသံၣ်ကသီ	မ့ၢ်-ဖိသပ်အံးမ့ၢ်ဖျါမ့တမ့ၢ်မၤအသးဒ်အဆိကု,ဖိသပ်အံးမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟၢဖလူယုာ်ဒီးတၢ်လိၣ်ကိာ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်တမၤသးဒ်ညီနီအသိး,ဖိသပ်အံးမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟၢဖလူယုာ်ဒီးတၢ်ဘျး,ဖိသပ်အံးမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဟၢဖလူလၢအလီယုာ်တလၢက့ၢ်ခဲဒါမ့တမ့ၢ်တၢ်ဟးလီၤ
တၢ်လိၣ်ကိာ် -ယုာ်ဒီးသကိးပဝးအတၢ်ဆိတလဲမ့တမ့ၢ်တၢ်ဆိကုအဂၤဖိသပ်အဆဲးန့ၣ်လၢမ့တမ့ၢ်ဆဲးန့ၣ်အန့ၣ်အံးကဘၣ်ထီၣ်လိၣ်သးဒီးကသံၣ်သရၣ်တကတီၢ်ယီလၢတၢ်လိၣ်ကိာ်၁၀၀°Fမ့တမ့ၢ်အါန့ၣ်အန့ၣ်လီ.	မ့ၢ်,ဖိသပ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ပြုထီၣ်,ကိာ်ယုာ်ဘိဆါ,ဘျး,ဟၢဖလူ,သကိးပဝးဆိတလဲ,ကိာ်ဘိဖုၣ်ဆါ,ကိာ်ခဲလကကသါ,အကတဖၣ်.
“လိၣ်ကိာ်သိးတၢ်လိၣ်ကိာ်”တၢ်ပနီၣ်တဖၣ် တၢ်လိၣ်ကိာ်အါန့ၣ်၁၀၀°Fယုာ်ဒီးတၢ်ကုးမ့တမ့ၢ်ကိာ်ယုာ်ဘိဆါ.တၢ်လိၣ်ကိာ်တၢ်ပနီၣ်အကတဖၣ်အံးပၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်ဘျးသ့ၣ်တၢ်သး,နီၣ်ခိတကဲတကး,ဘျးဒီးဟၢဖလူ	မ့ၢ်-အစ့ၢ်ကတၢ်၂၄န့ၣ်ရံၣ်ဖဲတၢ်လိၣ်ကိာ်ဘျါဝဲအခါလၢအဆိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကသံၣ်ကသီလၢအမၤလိတၢ်လိၣ်ကိာ်.
တၢ်ကုး	မ့ၢ်-ဖဲတၢ်ဆါလၢအနးဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကုးမ့တမ့ၢ်တၢ်ဆါဆဲးသမိးသိၣ်လတ်ဟ်ပတုာ်အိၣ်တသ့,တၢ်သါန့ၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်သါကိးဒီးကသံၣ်ကသီတၢ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးတဖၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်အခါ
တၢ်သါထီၣ်သါလီလၢအစၢမ့တမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်သမ့ၢ်အတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်	တမ့ၢ်ဘၣ် -ထီၣ်ကိာ်သ့ဝဲဒ်ဖဲလၢအဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဖဲကိာ်အတၢ်ဟ့ၢ်တၢ်ဂၤတဖၣ်အပူၤသ့ဝဲအခါတၢ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်န့ၢ်ဒီးပၣ်အိၣ်လၢဟ်ဘၣ်တက့ၢ်,တၢ်အံးမ့ၢ်ပၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်လိၣ်ကိာ်မ့တမ့ၢ်ဖိသပ်အံးတၢ်အိၣ်သးတမ့ၢ်ညီနီဒီး မ့တမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကိာ်ခဲလကကသါအဂီၢ်န့ၣ်ဆဲးကျိးကသံၣ်သရၣ် မ့ၣ်တက့ၢ်.
လိၣ်ပြုထီၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်လိၣ်ကိာ်	မ့ၢ်-ကိးကသံၣ်သရၣ်,တၢ်ပြုထီၣ်တခါလၢလၢအရၢလီလၢန့ၣ်မ့ၢ်,အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ထီၣ်ယုာ်လီလၢအတၢ်ပူၤလီလၢအဆိးဟီထီၣ်သးတဖၣ်,ဒီး မ့တမ့ၢ်အကဘျါသ့ၣ်တဖၣ်အံးတၢ်ကဘၣ်ဝဲထံန့ၢ်ဖးအိၣ်န့လီ. တၢ်နီၣ် -တၢ်ပြုထီၣ်လၢအတဆိၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ကိာ်မ့တမ့ၢ်သကိးပဝးအတၢ်ဆိတလဲအဂီၢ်တလိၣ်လၢကအိၣ်လတ်ဟ်ဘၣ်.
တၢ်ဘျး ဘျး ၂ဘျီမ့တမ့ၢ်အါန့ၣ်အန့ၣ်ဖဲအပူၤက့ၢ်၂၄န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ	မ့ၢ်-ဟံတုၤလတ်ဘျးပတုာ်တစုမ့တမ့ၢ်ကသံၣ်သရၣ် မ့ၣ်တလတ်ဘျးအံးတဘၣ်က့ၢ်ဘၣ်ကဲအခါန့လီ.ဖိသပ်အံးမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးလၢအခိၣ်ဖဲတယံာ်တမိာ်အကတီၢ်န့ၣ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးတၢ်ဆါပနီၣ်အဂၤဒီးနီၣ်ခိအထံသးနီၣ်သး

တၢ်ဆိကု	ဖိသပ်ကဘၣ်အိၣ်လတ်ဟ်ခါ?
တၢ်ထီၣ်ထါ	မ့ၢ်-ဟံတုၤတၢ်ကဖိထံအံးယုထီထီၣ်ဒီးအညၢၣ်ကိၤထီၣ်(ညီနီၣ်ယံာ်ဝဲဖဲသီ)
မဲာ်ခွဲးဘၣ်ဘျးထီၣ်(Conjunctivitis) (မဲာ်ခွဲးထီၣ်ဂီၤ) မဲာ်ခွဲးထီၣ်ဂီၤဒီးမဲာ်ဘျးအလ့ၢ်ဘိ လါ	တမ့ၢ်ဘၣ်(တၢ်ဆါယာ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်က့ၢ်ဘၣ်ကဲ) -တလိၣ်လၢဖိသပ်ကအိၣ်လတ်ဟ်ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်တဆိၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ကိာ်မ့တမ့ၢ်သကိးပဝးဆိတလဲသးအခါ. ကိးနကသံၣ်သရၣ် မ့ၣ်လတ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်ကုၤယါဘျါလၢ

	အကဲထိပ်သားသွတ်ဖျက်အင်္ဂါတက်။
ကလေးအပီဗွေး(ကွဲဖဲတက်ကူးတက်)	ကိန်းနကသံသရဉ် မှဉ်လတ်ဟုဉ်ကုဉ်အင်္ဂါတက်။ <u>တိန်နိုဉ်</u> -နမိအံလဲအုကွီသုဝဲဒဉ်ဖဲလဲအဝဲသုဉ်အိဉ်ဆူဉ်ဆိဉ်ချ လာကဟ်ဖိဉ်မသကိးတဲဖဲ တဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါန့ဉ်လီ။
မိဉ်ညီတဲဆါ(Fifth's Disease)	တမုဉ်ဘဉ်-မိသုဉ်အံတဘဉ်ကုဘဉ်ကဲလဲဖဲလဲတဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါ။
စုခိဉ်ဒီးကိဉ်ပူတဲဆါ(Coxsackieတဲဆါယာ)	တမုဉ်ဘဉ်-မိသုဉ်အံမုဉ်တမုဉ်ဒီးကိဉ်ပူအခါ,ခဉ်ထံလဲစီးဖိဉ်မသကိးတဲသုဖဲ တဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါ။
ခိဉ်သုဉ်မုတမုဉ်ခိဉ်သးယု	မုဉ်-စးထီဉ်လဲကွီတဲသိဉ်လိကတီၢ်ကတၢ်ဟံတုတဲကုစါယါဘျါအဆိကတၢ်တဘျီ။
သုဉ်ညီတဲဆါ	မုဉ်-ဟံတုတဲဆိကုစးထီဉ်သးဝဲဒဉ်န့ဒီးဖဲနမိအံဟ်ဖိဉ်မသကိးတဲတဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါ။
တဲဟူးအုဉ်တဲဆါ	တမုဉ်ဘဉ်,မုတမုဉ်လဲ-နမိအံအိဉ်ဒီးတဲဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံးလဲအဆိထီဉ်သးလဲတဲကဲတဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါ။ နမိအံအခဉ်ထံလဲစီးလဲအတပတုဉ်။
ဖဲးဘုဉ်ကိဉ်ယု(Impetigo)	မုဉ်-နမိအံကဘဉ်အိဉ်လဲဟံလဲပုဒန့ဉ်ရံဉ်အတီၢ်ပူဖဲတဲကုစါယါဘျါစးထီဉ်သးဝဲဒဉ်အခါ။
တဲဖိ	မုဉ်-စးထီဉ်လဲကွီတဲသိဉ်လိကတီၢ်ကတၢ်ဟံတုတဲကုစါယါဘျါအဆိကတၢ်တဘျီ,ဟံဘာယာတဲလီၢ်အံ ဖဲအကဲထိပ်သးအဆိကတၢ် ၂သိအခါ။
ဖဲးဘုဉ်ပုထီဉ်ဂီ(Roseola)	တမုဉ်ဘဉ်-မုတမုဉ်လဲနမိအံအိဉ်ဒီးတဲလဲကိဉ်မုတမုဉ်သကဲးပဝးအတဲဆိတဲလဲအခါ။
RSV (တဲသဲထီဉ်သဲလဲအတဲဘဉ်ထွဲတဲဆါယာ)	တမုဉ်ဘဉ်-နမိလဲအုကွီသုဝဲဒဉ်မုတမုဉ်လဲအဝဲသုဉ်အိဉ်ဆူဉ်တချု လဲလဲပုလဲလဲလာကဟ်ဖိဉ်မသကိးတဲဖဲ တဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါဒီး မုတမုဉ်အဝဲသုဉ်အိဉ်ဒီးတဲကိတဲဖဲလဲကကသါအင်္ဂါ။ ကိန်းနကသံသရဉ် မှဉ်လတ်ဟုဉ်ကုဉ်အင်္ဂါတက်။
ကိဉ်ယုအိဉ်ဆါယုဉ်ဒီးတဲလဲကိဉ်(Strep Throat)	မုဉ်-လဲပုဒန့ဉ်ရံဉ်အတီၢ်ပူဖဲတဲစးထီဉ်အိဉ်ကသံမသဲတဲဆါယာဝဲဒဉ်အခါမုတမုဉ်လဲ ကသံသရဉ် မှဉ်စံးဝဲဒဉ်လဲကုထီဉ်ကဲကဲကုကွီသုအခါ,နမိအံလဲဉ်ဘဉ်လဲကသုဟ်ဖိဉ်မသကိးတဲဖဲ တဲဟူးတဲဂဲညီနုအပူအခါန့ဉ်လီ။
တဲဆူးတဲဆါလဲတဲဒီးသဲအဲသုစီဖျိကသံဒီးသဲအဲသုဖိ,ဒုဉ်ဘိးတဲဆါ, ဖဲးဘုဉ်ပုထီဉ်(ဖဲးဘုဉ်ပုထီဉ်ဂီ),တဲကူးဖဲထီ(တဲကူးဖဲထီတဲဆါ)	မုဉ်-နမိအံကုထီဉ်ကဲကဲကုကွီသုဝဲဒဉ်ဖဲအကသံသရဉ် မှဉ်စံးလဲအဝဲသုဉ်တဘဉ်ကုဘဉ်ယာလဲအခါ။
လဲကုတဲဘဉ်ကုဘဉ်ကဲအတဲဆါတဖဉ် ယုဉ်ဒီးကိဉ်ပူထီဉ်မုတမုဉ်ခဲဘျါး	တမုဉ်ဘဉ်-လဲယုထီဉ်ထွဲတဲသုစုလဲအဂုဒီးနီၢ်ခိတဲကဆဲကဆဲအတဲဖဲတဲဖဲလဲအဂု။

ကသံဉ်ကသီတဖဉ်ကသံဉ်ကသီလဲဘဉ်တဲဟူးအုရံဉ်ကွဲအဲလဲကွီဖိတဖဉ်အင်္ဂါခိဖျိကွီအပူမတဲဖိသုဉ်တဖဉ်အံကဘဉ်အိဉ်ဒီးပုဟုဉ်ကသံဉ်ကသီအလံာ်
တဲကွဲဆဲးလဲမဲဒီးမိဉ်ဟံ ပုကွဲထွဲတဲတဲဟုဉ်ပုအတဲဆဲးလဲမဲန့ဉ်လီ။တဲအံပုဉ်ယုဉ်ဒီးကသံဉ်ကသီလဲတအိဉ်ဒီးတဲန့ဉ်လီဒီးကသံဉ်ကသီလဲကသံဉ်
သရဉ်,မှဉ်န့ဉ်လဲသုဉ်တဖဉ်ဖဲလဲန့ဉ်လီ။

ကွီအပူမတဲဖိတဖဉ်ကလုပိဉ်ထွဲစုကိးတဲန့ဉ်ကွဲတဖဉ်လဲအအိဉ်ဖဲ-တဲဆါယာလဲအဘဉ်ကုဘဉ်ကဲသုဖဲကွီအပူ,တဲန့ဉ်ကွဲလဲကွီပုကွဲပုအဲဒီးပုမဲ
တဲဖိတဖဉ်အင်္ဂါ,ခိလိဉ်ရဲခိဉ်ဆူဒီးခိဉ်ယာဖဲကွီ,လဲတဲမသီထီဉ်အဲဖဲခါဖဲအံန့ဉ်လီ။